

Vitaal platteland – provincie Zuid-Holland

Deze 5-minutenversie bevat de essentie van de uitkomsten van het onderzoek naar de leefbaarheid en sociaal-economische vitalisering van het platteland in de Randstad.

Vraagstelling: In hoeverre draagt het provinciale beleid gericht op sociaal-economische vitalisering van het platteland bij aan het verbeteren van de leefbaarheid en is de daarbij gevolgde aanpak doeltreffend? Goeree-Overflakkee is geselecteerd voor een gevalstudie.

Conclusies

De provincie Zuid-Holland levert in beperkte mate een bijdrage aan het bevorderen van de leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit van het platteland. De Rekenkamer heeft dit in het bijzonder vastgesteld voor Goeree-Overflakkee. Dit hangt samen met de rolopvatting van de provincie, die onder invloed van een kerntakendiscussie (Provincie Nieuwe Stijl) is gewijzigd. Dit leidt ertoe dat de provincie haar rol op dit terrein marginaal invult.

De provincie Zuid-Holland ziet voor zichzelf geen rol bij het bevorderen van leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit van het platteland. De primaire verantwoordelijkheid hiervoor ligt volgens de provincie bij de gemeenten. Dit standpunt leidt ertoe dat de provincie geen leefbaarheidsbeleid heeft geformuleerd, geen probleemanalyses uitvoert en de leefbaarheidssituatie op het platteland niet monitort. De provinciale inspanning is beperkt tot het beschikbaar stellen van de kleine projectsubsidie Leefbaarheid en het openstellen van de POP2-assen 3 en 4 voor projectaanvragen. De provincie Zuid-Holland stuurt sterk op de subsidiëring van deze projecten. Provinciale cofinanciering is alleen in prioritaire gebieden beschikbaar, maar niet voor projecten rond dorpsvernieuwing en basisvoorzieningen. Daarnaast voert de provincie Zuid-Holland haar regierol op het thema sociaal-economische vitaliteit nauwelijks uit. Dit alles staat op gespannen voet met de rol die door het Rijk aan de provincies is toebedeeld in het kader van het 8e thema van de Agenda Vitaal Platteland.

In het bijzonder voor niet-prioritaire gebieden zoals Goeree-Overflakkee is dit nadelig, omdat er wel sprake is van problemen op het gebied van leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit. Opmerkelijk is dat de prioritaire gebieden zijn aangewezen op andere thema's dan de leefbaarheidsproblematiek. Gevolg is dat het leefbaarheidsbudget met voorrang wordt ingezet in gebieden die niet per se de urgentste leefbaarheidsproblematiek kennen. Dit onderzoek heeft leefbaarheidsvraagstukken geïdentificeerd op het platteland van Goeree-Overflakkee. Doordat de provincie geen leefbaarheidsbeleid heeft en het eiland geen prioritair gebied is, wordt de leefbaarheidssituatie niet geanalyseerd of gemonitord, stelt de provincie nauwelijks eigen geld beschikbaar voor leefbaarheidsbevordering en heeft de provincie de mogelijkheden voor Europese subsidiëring van leefbaarheidsprojecten op het eiland sterk beperkt. De financiële omvang van de Leaderprojecten op het eiland is dan ook zeer klein.

De provincie is redelijk goed op de hoogte van de vraagstukken op het eiland. Een positieve ontwikkeling is dat de provincie zeer recent beleid is gaan ontwikkelen voor drie problemen – dan wel verwaarloosde kansen - die als oorzaken gezien kunnen worden van de verminderde leefbaarheid op Goeree-Overflakkee.

Provincievergelijking

Problematiek. Dit onderzoek identificeert leefbaarheidsvraagstukken in elke Randstadprovincie, waarbij de aard en de ernst van de leefbaarheidsvraagstukken variëren per deelgebied. De vier Randstadprovincies zijn redelijk op de hoogte van de problematiek op hun platteland. Dit inzicht verkrijgen zij niet zozeer uit (probleem)analyses, maar veelal via het contact dat met de regio's is georganiseerd.

Leefbaarheidsbeleid. De Randstadprovincies hebben het thema leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit versnipperd opgenomen in hun beleid en hiervoor geen separaat beleidskader geformuleerd. Dit geldt niet voor Zuid-Holland, die leefbaarheidsbevordering niet als haar taak ziet en daarvoor nauwelijks beleid heeft ontwikkeld.

Aansluiting. Het provinciale (leefbaarheids)beleid sluit redelijk goed – en in Utrecht goed – aan op de leefbaarheidsvraagstukken die de Rekenkamer signaleerde in de vier onderzochte deelgebieden.

Regierol. De investeringsbereidheid en doelgerichtheid variëren tussen de vier provincies en ook de mate waarin de provincies vervolgens invulling geven aan de (toebedeelde) regierol verschilt. Zuid-Holland voert haar regierol nauwelijks uit; Utrecht, Flevoland en Noord-Holland redelijk tot redelijk goed. Het is niet verwonderlijk dat het beleid en de aanpak verschillen per provincie, aangezien het Rijk niet (duidelijk) heeft aangegeven hoe de provincies hun regierol op dit thema moeten invullen.

Welke aanpak aan te bevelen is, ofwel welke provincie het het beste doet, is lastig aan te geven. Geen van de provincies heeft namelijk in kaart gebracht welke bijdrage hun beleid heeft geleverd aan het oplossen van de leefbaarheidsvraagstukken. Voor alle provincies blijkt de systematiek en het budget van het plattelandsontwikkelingsprogramma (POP2, assen 3 en 4) leidend te zijn.

Actualiteit

De verwachte krimp van de bevolking van delen van het platteland vraagt van de provincie een duidelijke visie op vraagstukken rond een veranderende omvang én samenstelling van de bevolking op het platteland. De leefbaarheidssituatie is daarvan een belangrijk onderdeel. Daarnaast vragen de verwachte bezuinigingen bij overheden en discussies over het takenpakket van rijk, provincies en gemeenten, dat provincies zich bezinnen op welke aspecten van leefbaarheid zij tot hun takenpakket rekenen en hoe het (wellicht kleinere) budget doeltreffend ingezet kan worden.

Specifieke aanbeveling

1. Herzie de subsidievoorwaarden waarin financiële middelen voor bevordering van leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit uitsluitend naar prioritaire gebieden gaan. Stel deze middelen beschikbaar voor gebieden waar de leefbaarheidsproblematiek aantoonbaar het sterkst aanwezig is.

Aandachtspunten

1. Definieer de begrippen 'leefbaarheid' en 'sociaal-economische vitaliteit' helder en baken deze goed af.
2. Formuleer in het licht van de actuele én te verwachten vraagstukken een visie op de rol van de provincie voor het thema leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit op het platteland.
3. Bepaal concrete doelen voor het bevorderen van leefbaarheid en sociaal-economische vitaliteit.
4. Stuur zodanig op de besteding van middelen, bij voorkeur op basis van een bovenlokale afweging, dat alle deelgebieden aan bod komen en het geld wordt ingezet voor de meest urgente leefbaarheidsvraagstukken.
5. Bepaal op welke wijze evaluatie van de resultaten en effecten van het gevoerde beleid dient plaats te vinden en neem daarbij als provincie het initiatief.

Meer informatie

Dit onderzoek heeft voor elke Randstadprovincie geresulteerd in een eindrapport *Vitaal platteland – leefbaarheid en sociaal-economische vitalisering van het platteland in de Randstad*. De bijbehorende persberichten en nota's van bevindingen vindt u op onze website <http://www.randstedelijke-rekenkamer.nl>. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Gerth Molenaar, molenaar@randstedelijke-rekenkamer.nl, telefoonnummer (020) 58 18 585.